

# Цікаві факти про книги та читання, яких ви могли не знати

Читання стало частиною людського життя задовго до появи першої друкованої книги. За версіями різних учених, перші наскельні написи люди почали читати близько 6—6,5 тисяч років тому. Згодом висічені на камені послання перетворилися в піктографічне письмо — так з'явилися перші ієрогліфи. Ідея створити алфавіт на основі фонетики з'явилася набагато пізніше — приблизно 3—4 тисячі років тому. Саме з того моменту навички письма й читання стали прирівнювати до грамотності й високого рівня інтелектуального розвитку. Поява писемності має справді величезне історичне та соціальне значення для всього людства. Здатність написати і прочитати стала двигуном прогресу і способом зробити знання безсмертними. Але багато хто навіть не здогадується про те, що читання також дуже змінило існування людини на фізіологічному рівні. Щодня перечитуючи сотні слів і речень із різних джерел, ми навіть не уявляємо, які процеси відбуваються в нашому мозку в цей час. Ми зібрали найцікавіші факти про читання та його користь. Деякі з них можуть вас дуже здивувати, а часом — шокувати.

## Факти про читання та його вплив на людський мозок

- **Людський мозок непридатний для процесу читання від природи.** Якщо мовленнєва навичка — це природний процес, якому ми здатні самі навчитися, то читанню можна тільки навчити. По суті, читання становить собою подібність інтерфейсу, який повністю перебудовує мозкову діяльність, раніше не пристосовану для аналізу письма. Для того щоб ми з вами могли навчитися читати, мозку доводиться перекваліфікувати зорову кору й веретеноподібну звивину. Саме в цьому місці зберігаються всі наші мовні знання. Нейробіологи називають його «поштовою скринькою», і вона активна лише в тих, хто вміє читати.

- **Читання викликає емпатію й фізичні відчуття.** 2013-го року в американському дослідному Університеті Еморі провели цікавий експеримент, під час якого вчені за допомогою МРТ аналізували діяльність мозку читачів. Дослідження показали, що читання активізує роботу центральної борозни головного мозку, нейрони якої перетворюють роздуми в емоційні та фізичні відчуття. Більш того, нейронні зміни зберігають ефект ще деякий час: іноді від одного до п'яти днів і більше. Це означає, що книги впливають на наше життя й мислення не тільки в процесі читання, а й після його завершення.

- **Читання для задоволення і для роботи — це не одне й те саме.** Учені Оксфордського університету на чолі з лінгвістом Наталі Філіпс, аналогічно до своїх американських колег, досліджували фізіологію сприйняття мозком людини одного й того ж тексту в різних умовах. На МРТ було чітко видно активізацію відділів мозку, які відповідають за задоволення, під час читання оповідання в розслабленій атмосфері, для себе. Коли учасників експерименту попросили аналізувати текст, основна робота відбувалася в тих відділах, які відповідають за концентрацію та аналіз.

- **Процес читання друкованого тексту не має нічого спільного з читанням з екрана.** Для того щоб прочитати текст з екрана і з паперової сторінки, необхідні різні когнітивні навички. Обробка друкованого тексту полягає в тому, що наші очі переходять від одного слова до другого, з одного рядка — на наступний. При цьому мозок не зупиняється на службовій розмітці та словах, він вловлює тільки ключові слова та фрази. Читаючи книгу, ви несвідомо тримаєте її на оптимальній відстані,

запам'ятовуєте місце, на якому зупинилися, і перегортаєте сторінку. А мозок в цей час зайнятий складанням букв у слова, обмірковуванням сенсу й сюжету. У процесі читання текстів на веб-ресурсах, мозку доводиться відволікатися на рекламні банери, скролінг (перегортання вгору-вниз), а ще увага постійно відволікається на електронні повідомлення та інші функції гаджетів. Тобто увага розсіюється, а сенс вислизає. Через це мозок швидко перевтомлюється, а людині доводиться переробити текст кілька разів, щоб зрозуміти сенс.

## **Цікаві факти про користь читання і трохи подій з історії книжкової справи**

**1. Читання захищає від в'язниці.** Звучить фантастично, але це доведено експериментально. Американські вчені на основі багаторічного збору статистичних даних побачили, що діти, які навчилися читати до восьми років, мають менше шансів стати в'язнями в майбутньому. Більше того, вони не так часто прогулюють школу і менше піддаються наркотичній та алкогольній залежності.

**2. Читання робить людей розумнішими й успішнішими.** Процес читання не тільки розвиває фантазію, збагачує словниковий запас, а й розвиває здатність до концентрації та покращує аналітичні здібності мозку. Усі ці якості допомагають як у повсякденному житті, так і в комерційних справах.

**3. Найдовше у світі слово.** 189819 літер містить повна назва титину — гігантського білка, який забезпечує еластичність і підсилює скорочення м'язових тканин.

**4. Найдовше речення.** У романі великого класика Віктора Гюго «Знедолені» є речення, яке складається з 832 слів.

**5. Раніше книги прив'язували.** Стелажі з книгами, які закуті в залізні ланцюги здивували фанатів культового телесеріалу «Гра престолів». Але мало хто знає, що така практика справді існувала в середньовіччі. Раніше книгодрукування було дуже складним і дорогим процесом, тому ланцюги рятували бібліотеки від крадіжок аж до 1800 року.

**6. Найвидатніший книжковий злодій.** Стівен Блумберг, більш відомий як Книжковий Бандит, за своє життя пограбував 268 бібліотек, де вкрав 23600 книг. Загальна вартість вкраденого – понад 5 мільйонів доларів.

**7. Найпопулярніші книги в історії.** На першому місці в цьому списку, звичайно ж, Біблія — за весь час продано понад 6 мільярдів фоліантів різними мовами. Друге місце належить збірці цитат легендарного китайського політика Мао Цзедуна — продано 900 мільйонів книг. На третьому місці опинилася найвідоміша серія сучасних романів Джоан К. Ролінг «Гаррі Поттер» — продано понад 500 млн екземплярів, і продажі не припиняються.

**8. Звичка читати книги робить людей добрішими.** Численні дослідження показали, що дорослі, які регулярно читають художню літературу, частіше займаються благодійністю й волонтерством.

**9. Швидкість читання.** Майже 95% населення планети читає зі швидкістю 180—250 слів за хвилину, і це досить повільно. Офіційно зареєстрований рекорд зі швидкості читання поставила мешканка Києва — Іванченко Ірина (16 років). За хвилину їй вдалося прочитати 163333 слова.

**10. Швидкочитання.** Техніка, яка допомагає збільшити швидкість читання від 200 до 3 і більше тисяч слів за хвилину, при цьому зберігаючи абсолютне розуміння змісту прочитаного. Крім того швидке читання рятує очі людини від втоми.

**11. Генії і швидкочитання.** Серед геніїв і знаменитих діячів чимало тих, хто постійно застосовував цю техніку: Джон Кеннеді, Теодор Рузвельт, Томас Едісон, Оноре де Бальзак, Наполеон та інші.

**12. Під час читання очі дивляться в різні боки.** Неймовірно, але факт! Під час читання наші очі дивляться на різні літери частіше, ніж на одну й ту ж саму. При цьому лінії погляду можуть як розходитися, так і перетинатися.

**13. Читання — ворог ожиріння.** Книга — найкращий засіб від нудьги. Але, на відміну від багатьох швидких задовольень, у процесі читання людині не потрібна висококалорійна їжа.

**14. Читання знімає стрес.** Дослідники з Університету Сассекса експериментально довели, що читання — найшвидший спосіб зняти стрес. Усього 6 хвилин за книгою — і рівень гормонів стресу в організмі знижується на 68%. Водночас піша прогулянка і прослуховування музики показали 42% і 61% зниження відповідно, а відеогра — всього 21%.

**15. Неграмотність — проблема сучасного світу.** Тільки уявіть: кожен п'ятий дорослий на планеті не вміє писати й читати. Дві третини з усіх неписьменних — це жінки, а кожен четвертий підліток не може прочитати і зрозуміти найпростіших речень.

Ми сподіваємося, що всі перелічені цікаві факти про читання зроблять цю навичку ще ціннішою у ваших очах. І що попри величезні зусилля діджитал-індустрії, друковані книги ніколи не зникнуть із життя людини.